

DE KATHEDRAAL

Dát is de hoofdvraag niet
 Of ons de wereld roemde....
 Of onbemerkt verdwijnen liet....
 Niet: Hadt ge weinig, hadt ge veel?
 Slechts één of vijf talenten?
 Maar: Bracht ge uw Heer Zijn renten,
 Getrouw ook over 't kleinste deel?

Ten Kate

Wie hebben haar gebouwd?

Want een grootsche kathedraal heeft immers meer dan één bouwmeester gehad? Ook, omdat een menschenleven maar kort is!

Er zijn bouwmeesters, wier naam aan één bouwwerk is verbonden. Of aan verschillende gebouwen van betrekkelijk klein formaat. Van het Stadhuis te Amsterdam, nu het Koninklijk Paleis, is Jacob van Campen de bouwer en de bouwmethode doet onmiddellijk aan dezen meester denken bij de Raadhuizen van Enkhuizen en Maastricht. Cuypers' naam is onafscheidelijk verbonden o.m. aan het Rijks-Museum, dat onze rijke cultuurwaarden verzorgt. Hendrik de Keyzer bouwde de Zuider-, de Noorder- en de Westerkerk in de hoofdstad.

Maar van den Keulschen Dom, waarvan Aartsbisschop

Koenraad van Hochstaden den hoeksteen legde in 1248, van deze kathedraal waaraan Gerhard van Rile was begonnen zag men eerst slechts het koor: pas in 1322 kon de kerk worden ingewijd.

Julius II droeg Bramante den bouw van de St Pieterskerk te Rome op; de eerste steen werd in 1506 gelegd; de bouwmeester stierf in 1514 en van de heele kerk zijn alleen de vier bogen, die den koepel dragen van den eersten bouwheer. Den koepel spande Michel Angelo.

Visconti ving den arbeid aan bij den Dom van Milaan en Von Gmünd, Von Fernbach, Bonaventis en Füssinger hebben ieder een eigen aandeel in het reuzenwerk, dat eerst voltooid werd onder Napoleon.

Wie hebben de kathedralen gebouwd?

En nu denk ik aan de eenvoudige geschiedenis van die drie steenhouders. Het waren gewone menschen, wier namen alleen bekend waren bij hun naaste familieleden. Ze zaten steenen te bikken. Vlug wentelden die steenen in de linkerhand en de rechter maakte ze pasklaar. In een wolk van stuivend pulver zaten ze. Daar ging in letterlijken zin een dominee voorbij. En eer hij de drie passeerde, vroeg hij aan hen, wat ze deden. En toen zei de ééne: „Ik hak steenen.” En zijn buurman zei: „Ik verdien hier elken dag mijn dollar.” En de derde keek op met lichtende oogen en antwoordde: „Ik bouw aan een kathedraal.”

Die eerste vatte zijn taak al heel nuchter op. Het was waar: hij hakte steenen. En hij zag zijn werkdoel, zijn levensdoel dichtbij. Zijn blik reikte net tot zijn handen. Of iets verder tot den steenenstapel, dien hij mee had opgehoogd en die straks zou worden weggekruid. De tweede dacht aan het verband tusschen arbeid en loon. Hij verdiende geld. Hij zag zijn arbeidsprestatie verzilverd, dacht misschien aan zijn gezin, dat hij met het verdiende loon onderhouden moest.

Maar die derde — die zag zijn werk als deel van het groote geheel: „Ik bouw aan een kathedraal.” Hij bouwde mee met den bouwmeester, met de bouwmeesters der kerk.

Zijn bikken heeft iets te maken met de kunst van den ontwerper.

Die kunst is een belijdenis: de belijdenis van een ideaal in een ritme van lijnen en vlakken. En die muren, die bogen, die sokkels en zuilen, die ramen, die toren, dit alles en nog meer — het is het materiele maar in dienst van het geestelijke, het hoogere. Zoo is de kathedraal een hymne in steen, een grootsche harmonie, een universeele idee van majesteit.

En die vergeten werkman in dien vergeten hoek: hij hakt steenen! meer doet hij niet, maar hij bouwt aan de kathedraal.

Hier is een ideaal, dat arbeidsvreugde schept.

Die man ziet meer dan bikhamer en steen, meer dan een stapel blokken, die weggehaald worden. Hij ziet de kathedraal. Hij ziet haar in haar massale pracht. Hij ziet haar interieur: door een kleurenrijk raam speelt de avondzon:

Naar een schilderij van Cossaar

Naar een schilderij van Cossaar

het rood en het goud, het paars en het groen zingen hun lichtheid. De gewelven buigen als groote rozenbladeren naar elkander toe. Gotische bogen verliezen zich in dommeligen tempelschemer. De zuilen staan. Beeld der onwankelbaarheid. Ver weg speelt het orgel zijn Gloria in Exelsis. En daar buiten wijzen de spitsen naar de hooge stilte, naar wat hooger is dan de sterren, naar het Heilige der heiligen.

En omdat hij dát ziet, dát hoort, lichten zijn oogen. „Ik bouw aan een kathedraal.”

En dit klinkt toch nog anders dan wanneer die man zou gezegd hebben: „Ik bouw aan een schouwburg of aan een station of aan een magazijn.” Omdat de kathedraal bestemd is voor den eeredienst. Omdat in de kathedraal God wordt aanbeden. Omdat het Woord des levens er wordt gepredikt. Om dat mogelijk te maken, hakt die arbeider steenen. Zijn materieel werk staat in dienst van het ideeële.

En wie zoo het leven ziet om zich heen, geniet elken dag opnieuw van Gods wijsheid en goedheid.

Die ziet de schoone symbolen van de hoogere wereld in de wereld der stoffelijke dingen. Die begrijpt, hoe Jezus aan deze laatste de parabelen ontleende in zijn onderwijs.

Dat is de levensweelde van Guido Gezelle geweest, die hem staande hield, toen hij gewantrouwd werd en miskend en gehoond.

Gezelle had daar oog voor. Als hij wandelt langs de Leye glimlacht hij bij het zien van de vlasschooven. Ze staan er bij gedrieën of gevieren tegen elkaar. Wel, dat zijn allemaal kleine kapellekes, die God loven.

En die landknechts, die ze er hebben neergezet, hebben kapellekes gebouwd tot eer van God.

En zoo ziet nu iemand zijn arbeid op zijn mooiste. Och, elk arbeidsgeheel heeft zijn hoofdzaken en bijzaken.

Er is werk van hoogere en van lagere orde.

Een werkvrouw, die een school schoonmaakt, die dweilt en schrobt en stoft en poetst, helpt mee aan de ver-

zorging van het onderwijs, aan de opvoeding der kinderen. Het gaat in de school om karaktervorming, om de opleiding voor het leven, bovenal om de leiding der jonge zielen tot Hem, Die de kinderen zoekt en zegenen wil. En wie het nu maar zien wil, kan opmerken, dat het meest eenvoudige, — of het meest dor-officieele — het meest lage en materieele werk verband houdt met het meest hooge en geestelijke.

En zoo is het met het werk van putjesscheppers en vuilnisophalers en straatvegers en vul de lijst maar aan en zie het als deel van een groot geheel, als onmisbaar deel van het sociale leven, als roeping.

Om zoo het leven te kunnen zien is meer noodig dan kennis, dan kracht, dan liefde zelfs — is noodig geloof, eenvoud. Want hij, die het leven zóó ziet, is losgemaakt van den schijn. Hij vraagt naar oprechtheid, naar waarheid.

En waarheid moet niet enkel beleden worden door het verstand, maar moet zich als levenswerkelijkheid openbaren.

Aan zulke mensen, die de waarheid openbaren, heeft de wereld behoefte. Dat zijn de eenvoudigen.

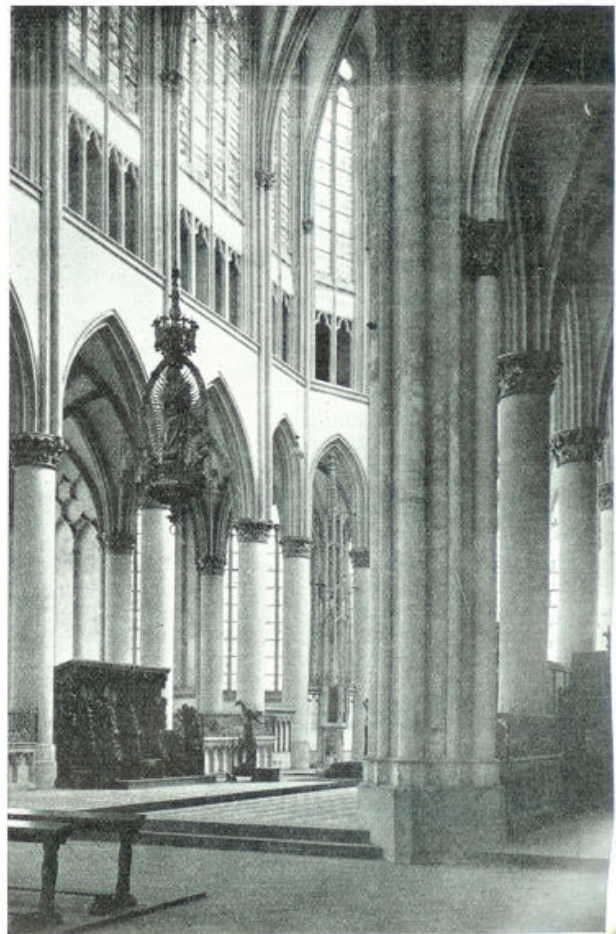
Die nochtans — neen, die daarom gelooven aan een ideaal.

Dat kunnen heel geleerde mensen zijn, zoo goed als onontwikkelden niet eenvoudig kunnen wezen.

Er zijn bouwmeesters noodig en steenenbickers.

Eenvoudige bouwmeesters en eenvoudige steenenbickers. Die samen bouwen aan de kathedraal.

A. L. v. H.

De Altenberger Dom
203